

METSÄALAN

TULEVAISUUSFOORUMI

Metsäalan monta tulevaisuutta - mutta mihin tarttua?

Anssi Niskanen ja Jakob Donner-Amnell

Metsäala tulevaisuudessa -seminaari

1.11.2007

www.metsafoorumi.fi

METSÄALAN

TULEVAISUUSFOORUMI

Sisältö

1. Globalisaatiolla on monta tulevaisuutta.
2. Erilaisia ajattelutapoja metsäalan suunnasta tulevaisuudessa.
3. Metsäalalla on paljon lupaavia uusia arvoketjuja.
4. Mitä Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulokset ja johtopäätökset tarkoittavat
(a) Metsien käytön politiikan suunnittelussa?
(b) Innovaatioiden kehittämisessä?
5. Mikä suunnaksi metsäalalle?

www.metsafoorumi.fi

Onko vallitseva tulkinta globalisaatiosta toimiva päätöksenteon perusteeksi?

Globalisaatio on vääjäämätön, lähinnä taloudellisten lainalaisuuksien mukaan etenevä kehitys, johon kaikkien maiden, yritysten ja yksilöiden on jatkossakin sopeuduttava.

Vallitsevassa tulkinnassa oletetaan, että maailman kehitys jatkuu tulevaisuudessa tämän kaavan mukaisena:

- kehitys on seesteistä ja talousvetoista, sääntely on vähäistä
- politiikka, ympäristö tai kulttuuri eivät siihen juuri vaikuta
- vapaakauppa syvenee
- globaali kustannuskilpailu kiristyy ja siirtää tuotantoa lännestä itään
- pääoman tuotto ratkaisee tuotannon sijoittumisen

Onko näin?

Vallalla olevasta käsityksestä poikkeavia globalisaatiotulkintoja

"Maailmassa on käynnissä talouden sekä rahan ja sitä kautta vallan uusjako ... kilpailu energiavaroista ja raaka-aineesta kiihtyy ... kiristynvä kilpailu lisää myös poliittista riskiä" (Sauli Niinistön haastattelu, HS 13.8.2007).

"Vaikka myös yhteisiä intressejä on, ajautuu EU monissa kysymyksissä yhä etäämmälle Yhdysvalloista ... Maailma jakautuu yhä enemmän kauppablokkeihin ... Globaalissa etelässä jaetaan etupiirejä ... Syntyy globaali voimatasapaino-järjestelmä, jossa keskeisiä toimijoita ovat Pohjois-Amerikka, Eurooppa ja Kiina/Aasia" (Heikki Patomäki kirjassa Uusliberalismi Suomessa 2007)

"Taloukseskustelumme perustuu uhkakuviin ja pelotteluun ... virheitä sietävässä yhteiskunnassa luodaan rakenteita, jotka kestävät väärinarvioinnit ja yllätykset ... tavoitteena tulisi olla kohtalainen tehokkuus ja vahva monipuolisuutta ylläpitävä elinvoimaisuus" (Mika Pantzar, HS Vieraskynä 13.9.2007)

METSÄALAN
TULEVAISUUSFOORUMI

Kotipesä
(eristäytyminen)

Maailmanparlamentti
(globaali sopimuksellisuus)

McWorld
(taloudellinen avoimuus)

Zapatista
(tempoilevuus)

www.metsafoorumi.fi

METSÄALAN
TULEVAISUUSFOORUMI

Globalisaatiokehityksen vaihtoehdot

	1980	1990-luku	11.9.2001	2015
McWorld	→	→ 1	→	→
Maailmanparlamentti	→	→	→	→ 3
Zapatista	→	→	→ 2	→
Kotipesä	→	→	→	→

www.metsafoorumi.fi

Globalisaatiolla on monta tulevaisuutta

- Globalisaatiolla on useita vaihtoehtoja - vastoin vallitsevaa poliittista (julkisen sektorin tehostamistoimien perustelut) ja yritysten johdon (tuotannon uudelleen sijoittumisen perustelut) retoriikkaa.
- Tulkinnalla globalisaation kehityksestä, on olennaista merkitystä päätöksille myös metsäsektorilla (strategiset painotukset esim. vanhat/uudet tuotteet, vanhat/uudet markkinat, halvat kustannukset/korkea jalostusarvo, puuntuotanto/muu metsänkäyttö).

- Mikä tahansa yksi globalisaatio on riittämätön päätöksenteon tai politiikan ohjaajana.
- Voiko metsäalankaan tulevaisuus olla yksi ja jakamaton?

Sisältö

1. Globalisaatiolla on monta tulevaisuutta.
2. Erilaisia ajattelutapoja metsäalan suunnasta tulevaisuudessa.
3. Metsäalalla on paljon lupaavia uusia arvoketjuja.
4. Mitä Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulokset ja johtopäätökset tarkoittavat
(a) Metsien käytön politiikan suunnittelussa?
(b) Innovaatioiden kehittämisessä?
5. Mikä suunnaksi metsäalalle?

Metsäsektorin toimijoilla vaikuttaa olevan pitkälti yhteinen perustulkinta alan tilanteesta ja tarvittavista toimenpiteistä

Mistä metsäsektorin murroksessa on kyse?

- Globaali kustannuskilpailu ja markkinoiden uusjako määräävät Suomenkin metsäsektorin suunnan
- Tämän myötä nykyisen tuotannon painopiste siirtyy edullisemman kustannustason ja kasvavien markkinoiden maihin
- Tälle kehitykselle ei ole näköpiirissä suurempia esteitä eikä siihen liity merkittäviä epävarmuustekijöitä

Metsäsektorin toimijoilla vaikuttaa olevan pitkälti yhteinen perustulkinta alan tilanteesta ja tarvittavista toimenpiteistä

Mitä on tehtävä?

- On jatkettava toiminnan tehostamista ja sopeuttamista
- Uudet tuotteet ovat ratkaisuna alan menestykseen, vetovoimaan ja hyväksyttävyyteen
- Tutkimukseen ja tuotekehitykseen on saatava merkittävästi lisää voimavaroja ja uusia toimintatapoja on kehitettävä
- Yhteistyötä tiivistämällä ja panoksia lisäämällä selvittäään uhkaavasta kriisistä

Delfoi-kysely osoitti, että metsäalan toimijoilla on hyvin erilaisia käsityksiä monista sektorin kehitykselle keskeisistä asioista

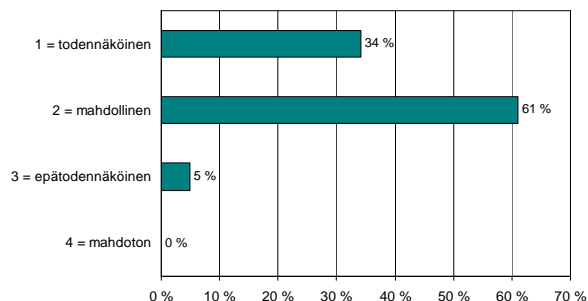
Perustulkinta haastetaan laajalti !

- Globalisaatiokehitys nähdään pikemmin tempoilevana ja riskipitoisena kuin seesteisenä
- Erityisesti paperintuotannon kv. kehityskuvassa nähdään monia riskejä (kysyntä, energia, kuitu, maariskit jne.)
- Metsäsektorin uusiutumiselle on paljon esteitä; nopea loikka uuteen ei voi toteutua nykyvään
- Nykykonseptin trimmaaminen ei riitä reseptiksi, on painotettava eri asioita kuin tähän asti

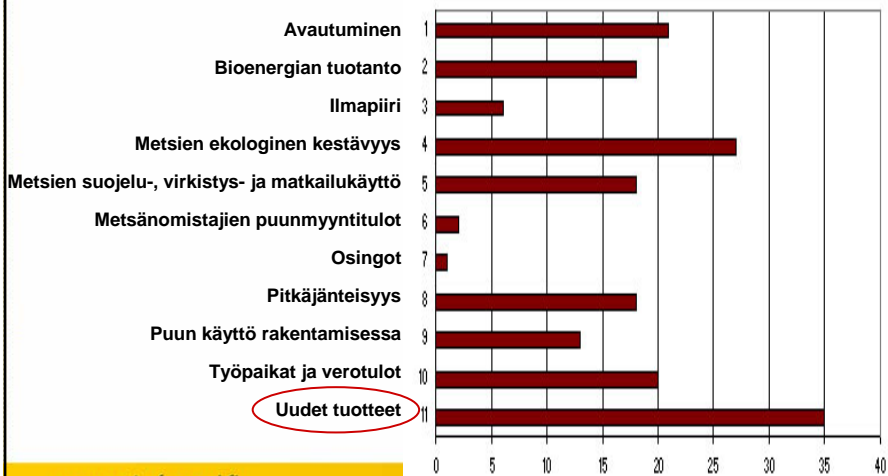
TESTI: Tempoilevan globalisaation skenaario

- kauppa melko vapaata, mutta monet maat asettavat sille esteitä taloudellisten ja poliittisten intressien mukaan
- paljon ennakoimattomuutta taloudessa ja politiikassa; energian ja muiden strategisten tuotantotekijöiden hinta nousee
- ei globaalia sääntelyä – poikkeuksena laiha sopu ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeutustoimista
- metsätuotteiden kysyntä kasvaa lähinnä uusilla markkinoilla
- läntiset metsäyhtiöt painottavat investointeja nopean kasvun maihin
- sekä tuottoisia että epäonnistuneita investointeja maailmalla; jokunen läntinen tehdas kansallistetaan (asiantuntijakysely 2/2007, 41 vastaajaa)

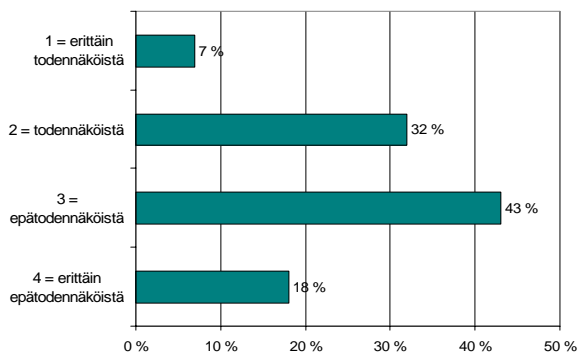
Onko tempoileva globalisaatio:

Suomen metsäalan hyväksyttävyyden tulevaisuudessa

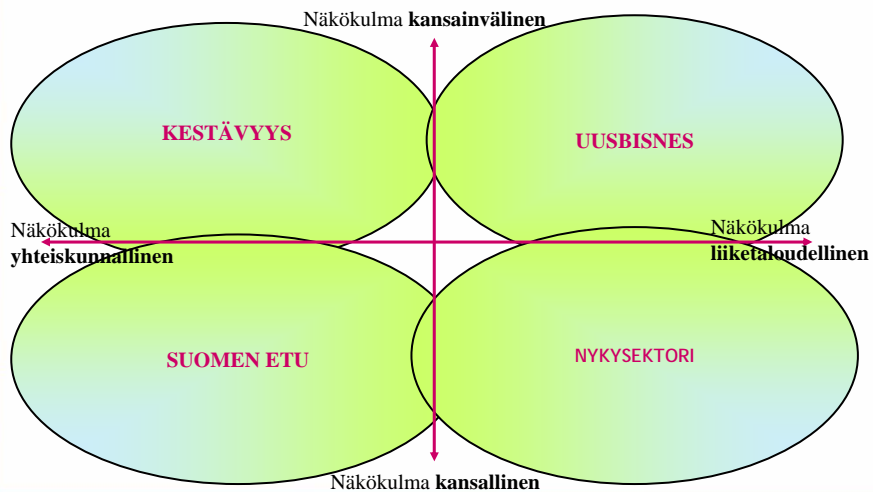

Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että uusien tuotteiden avulla ylletään tuotannon kaksinkertaistamiseen vuoteen 2030 mennessä? (delfoikysely 12/2006, 43 vastaajaa)

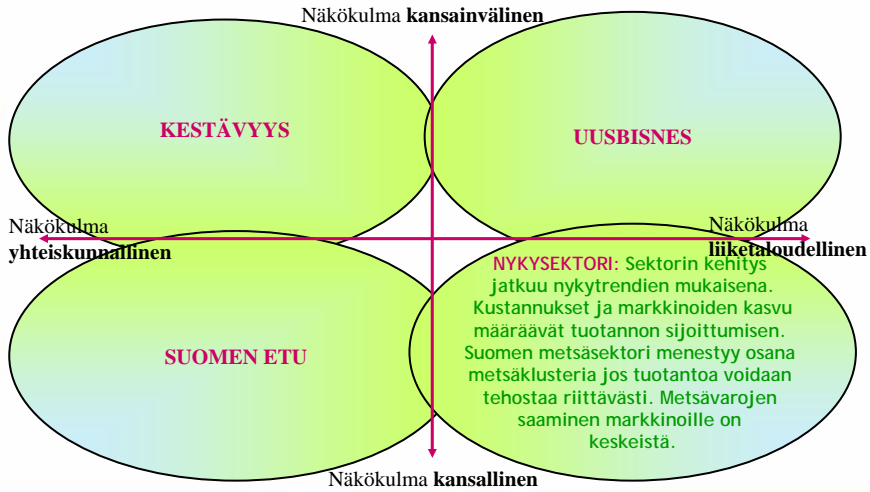

Mistä on kysymys kun aineistossa esiintyy sisäisesti yhtenäisiä, mutta keskenään erilaisia tulkintoja metsäalan tulevaisuudesta ja keinoista joilla siihen tulisi varautua?

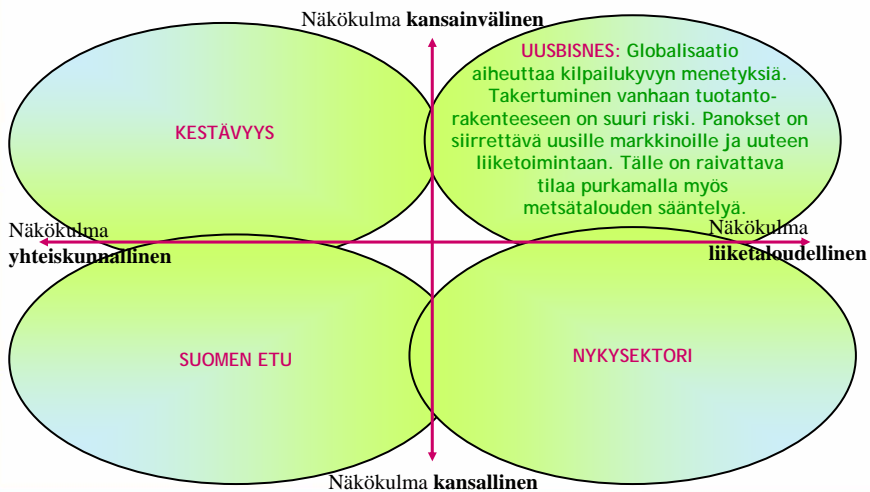
NELJÄ ERILAISTA NÄKEMYSTÄ MIKÄ SUUNNAKSI METSÄALALLE

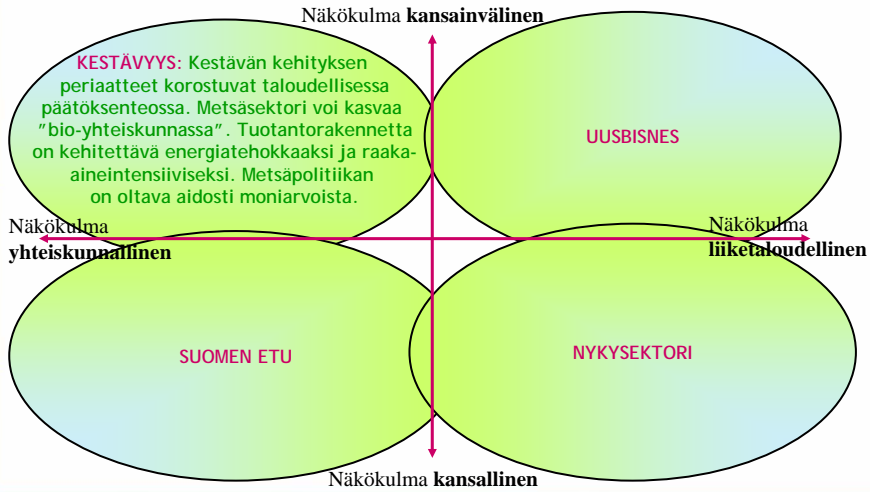
NELJÄ ERILAISTA NÄKEMYSTÄ MIKÄ SUUNNAKSI METSÄALALLE

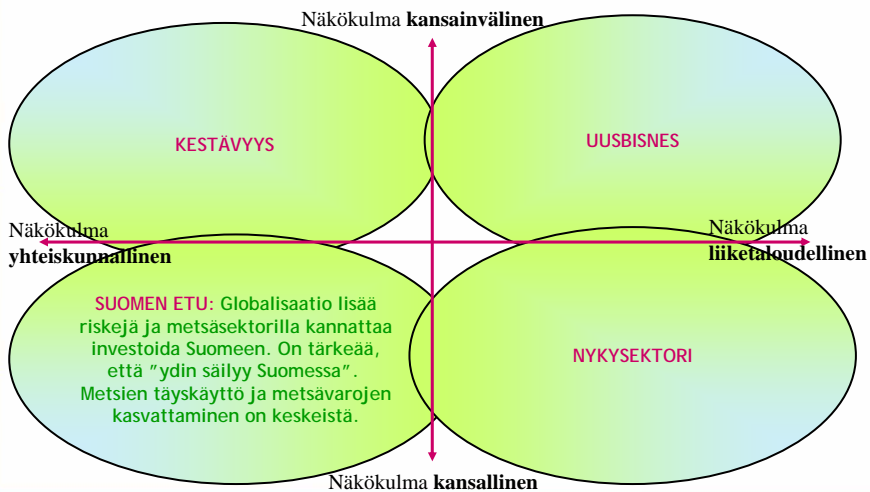
NELJÄ ERILAISTA NÄKEMYSTÄ MIKÄ SUUNNAKSI METSÄALALLE

NELJÄ ERILAISTA NÄKEMYSTÄ MIKÄ SUUNNAKSI METSÄALALLE

NELJÄ ERILAISTA NÄKEMYSTÄ MIKÄ SUUNNAKSI METSÄALALLE

Kaikki edellä kuvatut näkemykset maailman ja metsäsektorin kehityksestä ovat nykytilanteessa perusteltavissa

Mistä näkemyserot kertovat, miksi ne ovat tärkeitä?

Metsäsektorin uusiutuminen etenee hitaasti, koska tulevaisuuden suunnasta ja siksi uusiutumisen perusteista ei todellisuudessa olla yksimielisiä

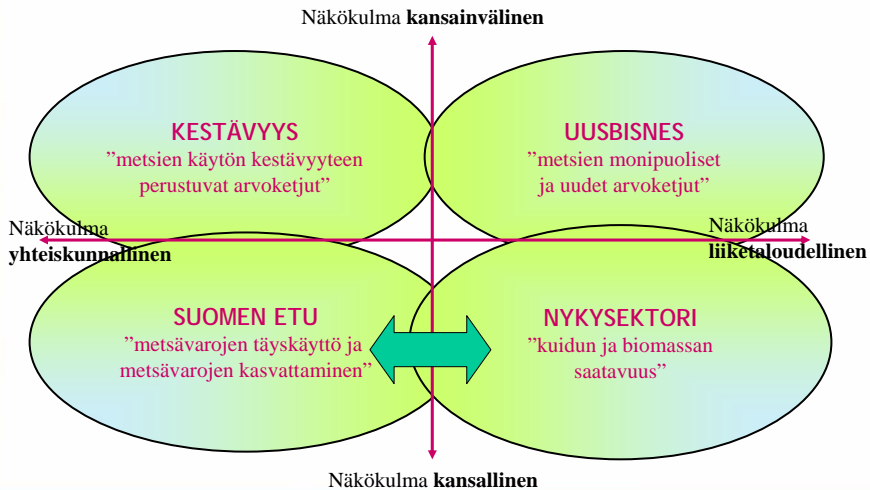
Maailman ja metsäsektorin tuleva kehitys ei ole selviö, vaan löytyy loogisia perusteita hyvin erilaisille tulkinnoille ja strategisille valinnoille

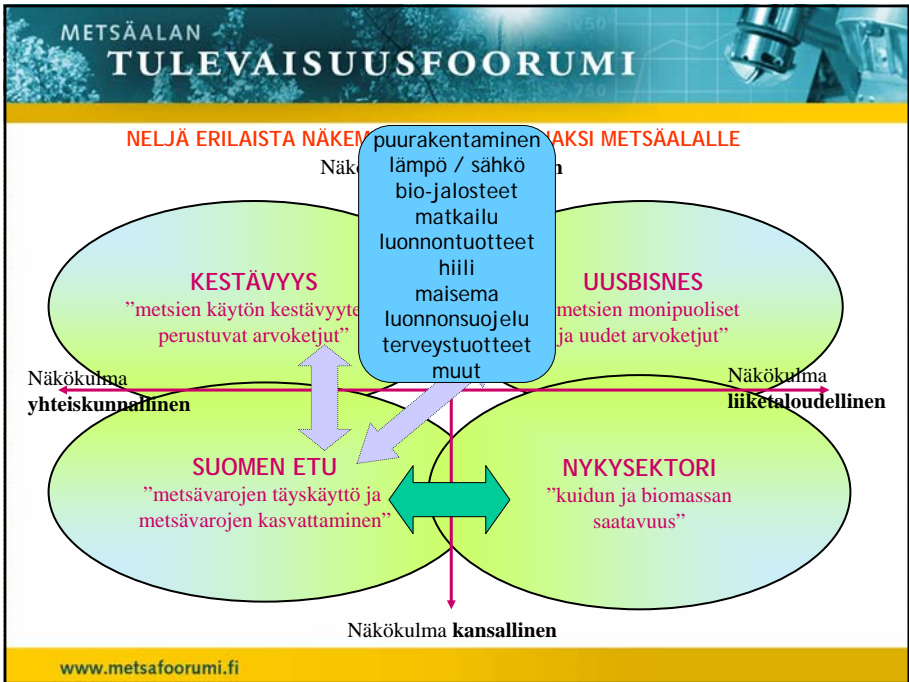
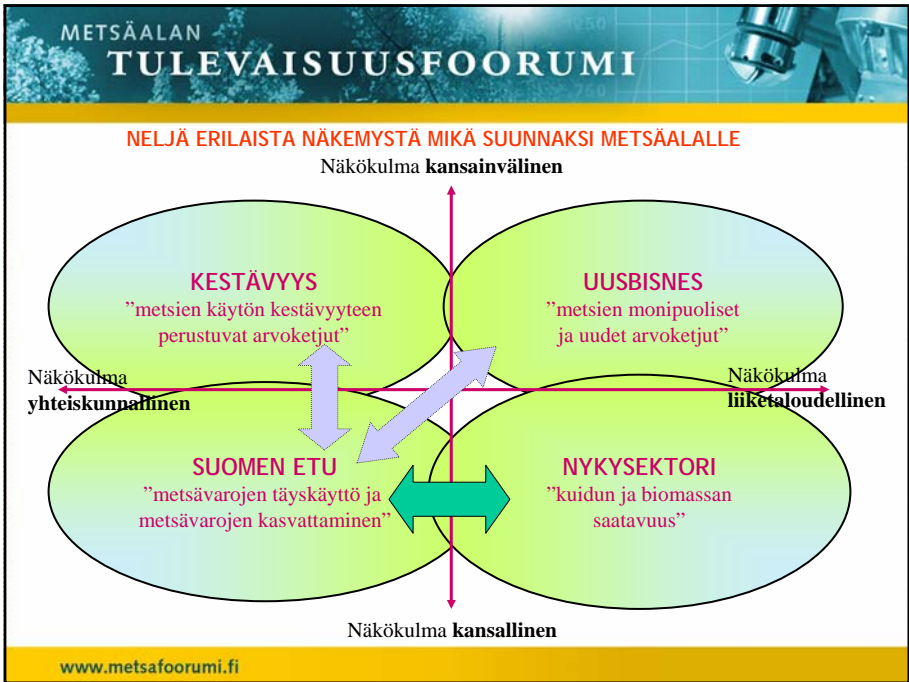
Metsäsektori ei ole monoliittinen kokonaisuus, vaan perusteiltaan hyvin erilaisille näkemyksille on kannatusta

Näkemyserot eivät koske vain yksittäisiä asioita, vaan myös arvoja ja tavoitteita: mitä halutaan edistää, mitä pidetään tärkeänä

Toimiva strategia ei synny vain 1-2 näkökulman pohjalta, vaan on huomioitava kaikkien näkökulmien keskeisimmät viestit!

NELJÄ ERILAISTA NÄKEMYSTÄ MIKÄ SUUNNAKSI METSÄALALLE

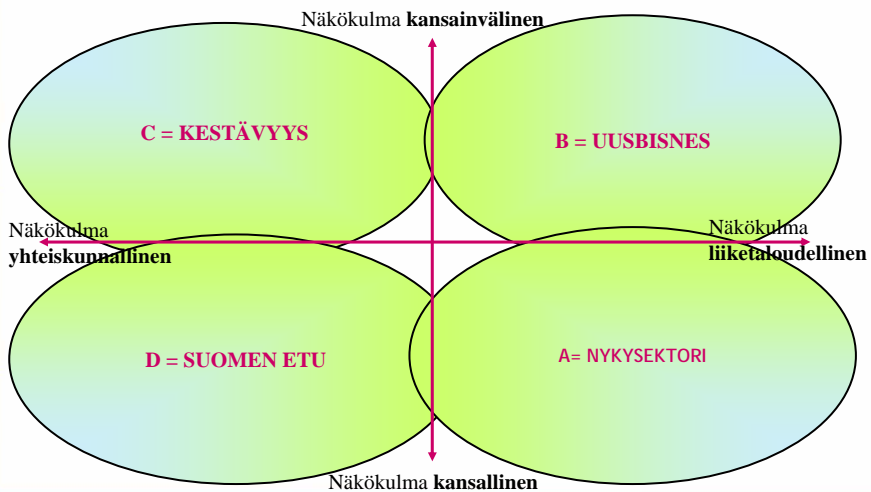

Pöytäkeskustelu Mikä on sinun "tulevaisuusprofiilisi"?

Mitä ajatuksia rakennettu nelikenttä herättää?

Kuinka eri näkemykset tulisi ottaa huomioon metsien käytön politiikan suunnittelussa ja metsäalan innovaatiotoiminnassa?

NELJÄ ERILAISTA NÄKEMYSTÄ MIKÄ SUUNNAKSI METSÄALALLE

METSÄALAN

TULEVAISUUSFOORUMI

Metsäalan monta tulevaisuutta - mutta mihin tarttua?

Anssi Niskanen ja Jakob Donner-Amnell

Metsäala tulevaisuudessa -seminaari

1.11.2007

JOENSUUN
YLIOPISTO

www.metsafoorumi.fi

METSÄALAN

TULEVAISUUSFOORUMI

Sisältö

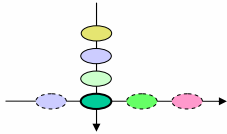
1. Globalisaatiolla on monta tulevaisuutta.
2. Metsäalan tulevasta suunnasta on monta ajattelutapaa.
3. Metsäalalla on paljon lupaavia uusia arvoketjuja.
4. Mitä Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulokset ja johtopäätökset tarkoittavat
 - (a) Metsien käytön politiikan suunnittelussa?
 - (b) Innovaatioiden kehittämisessä?
5. Mikä suunnaksi metsäalalle?

www.metsafoorumi.fi

Metsäalan arvoketjujen elinkeinomahdollisuudet (Taru Peltola)

Metsäalan arvoketjut
(mihin metsiä ja puuta käytetään?)

Paperiä, puuteollisuuden
tuotteita, matkailupalveluita

Asiakasarvoketjut (miten metsät/puu tukevat
arvonmuodostusta): **viestintä, pakkaaminen,**
energiantuotanto, rakentaminen, matkailu

Selvitettiin arvioimalla puuta ja
metsiä hyödyntävien
asiakasarvoketjujen kehitystä

Positiivisuutta henkivä tulevaisuuskuva ...

Viestintä

—
[paperi]

+

[hybridimedia]
[uusi teknologia]

+

[pakkaaminen]

+ +

[kokemuksellisuus]

Liikenne

[politiikkaympäristön
pysyvä muutos]

+ ?
[biopolttonesteet]
[energia liiketoimintia?]

Energia

[politiikkaympäristön
pysyvä muutos]

+ +
+ +
[lämpö, sähkö, pelletit,
hake, pilke, ym.]

Rakentaminen

+ +
+ + +
[eri tyyppiset
rakentamisen kohteet]

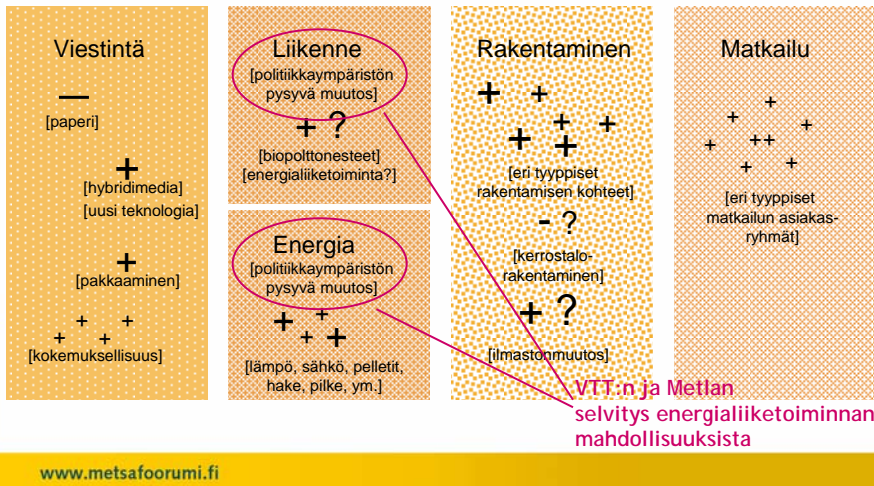
- ?
[kerrostalo-
rakentaminen]

+ ?
[ilmastonmuutos]

Matkailu

+ +
+ ++ +
+ +
[eri tyyppiset
matkailun asiakas-
ryhmät]

Positiivisuutta henkivä tulevaisuuskuva ...

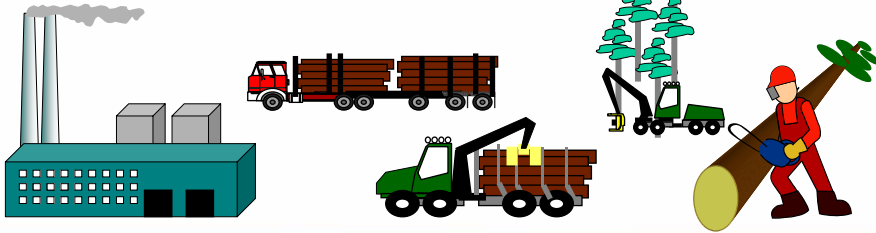
Arvoketjuseelvitys (argumentoiva delfoi) paljasti myös

- ristiriitoja on kehityspanosten, raaka-aineiden, investointien ym. ohjauksesta eri arvoketjuille
- kyse ei ole "vanha on pahaa" ja "uusi on hyvää" asetelmasta

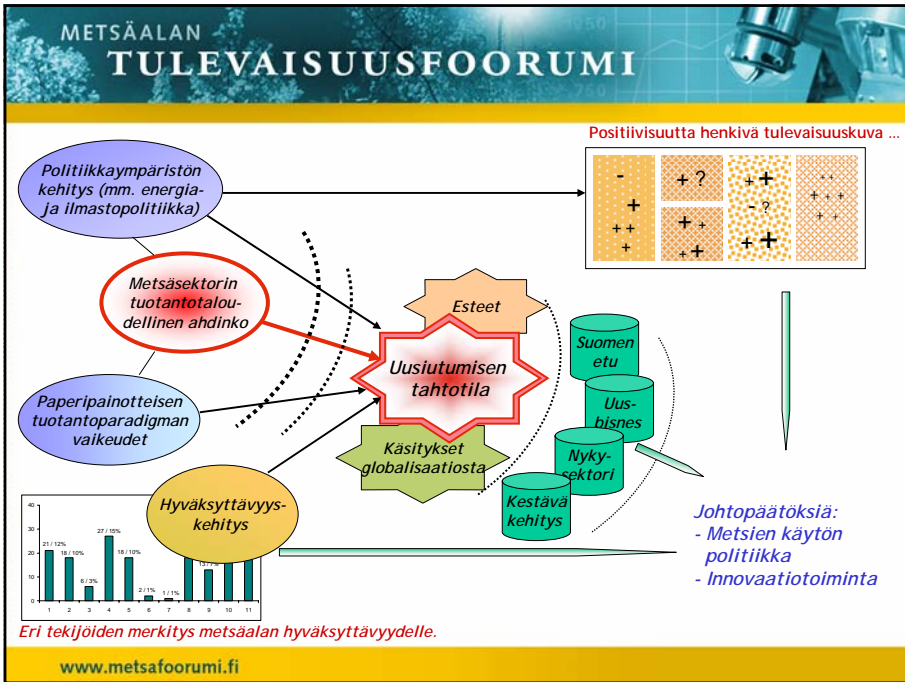
Uusien arvoketjujen kehittymisen esteitä on runsaasti, esim.

- yrityksille moninkertaiset lisäpanokset uusiutumiseen eivät nykytilanteessa mahdollisia
- metsäsektorilla on pula tuoteideoista
- metsäsektorin ja metsäpolitiikan nykyrakenteet ja instituutiot

Sisältö

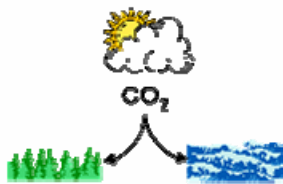
1. Globalisaatiolla on monta tulevaisuutta.
2. Metsäalan tulevasta suunnasta on monta ajattelutapaa.
3. Metsäalalla on paljon lupaavia uusia arvoketjuja.
4. Mitä Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulokset ja johtopäätökset tarkoittavat
 - (a) Metsien käytön politiikan suunnittelussa?
 - (b) Innovaatioiden kehittämisessä?
5. Mikä suunnaksi metsäalalle?

METSÄALAN TULEVAISUUSFOORUMI

Mitä Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulokset ja johtopäätökset tarkoittavat
(a) strategioiden ja politiikan suunnittelun näkökulmasta?

- näkemistä kauas (visioita) ja alan ulkopuolelle kannattaa lisätä
- metsien ja puun arvoketjujen monipuolistaminen tavoitteeksi: tukee metsäpolitiikan valmiutta reagoida rakennemurrokseen

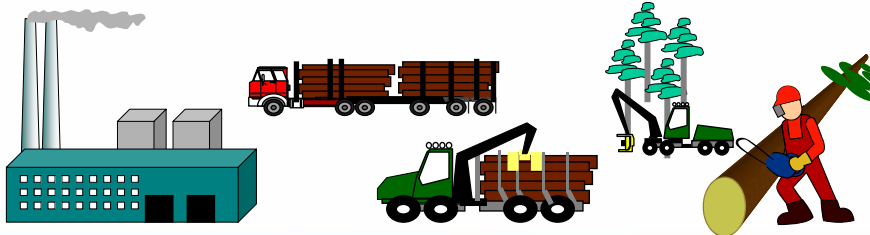
www.metsafoorumi.fi

METSÄALAN TULEVAISUUSFOORUMI

Mitä Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulokset ja johtopäätökset tarkoittavat
(b) innovaatioiden kehittämisessä

- metsäsektorin innovatiivisuutta on rajoittanut se, että on nähty vain yksi trendi-tulevaisuus
- aineistosta nousseita väitteitä:

"Innovaatiomonopoli"
"Asiantuntija-monopoli"
"Reviiripuolustus"

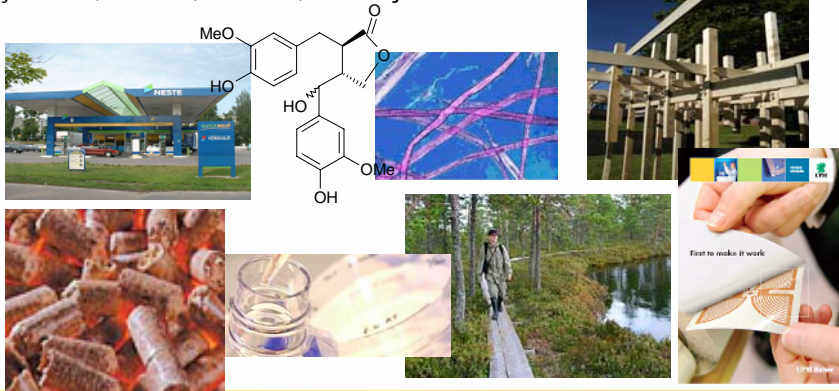

www.metsafoorumi.fi

METSÄALAN TULEVAISUUSFOORUMI

Mitä Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulokset ja johtopäätökset tarkoittavat (b) innovaatioiden kehittämisessä

- tarvetta metsäalan syvemmälle integroimiselle muihin aloihin: energia, terveys, hyvinvointi, matkailu, asuminen, liikenne jne.

www.metsaforumi.fi

METSÄALAN TULEVAISUUSFOORUMI

Mikä suunnaksi metsäalalle?

www.metsaforumi.fi

METSÄALAN TULEVAISUUSFOORUMI

Positiivisuutta henkivä tulevaisuuskuva ...

Politiikkaympäristön kehitys (mm. energia- ja ilmastopoliittika)

Metsäsektorin tuotantotaloudellinen ahdinko

Paperipainotteisen tuotantoparadigman vaikeudet

Hyväksyttävyyshkehitys

Esteet

Uusiutumisen tahtotila

Käsitykset globalisaatiosta

Suomen etu

Uusbisnes

Nykysektori

Kestävä kehitys

Tavoite monipuolistaa metsien ja puun käytön arvoketjua!

Eri tekijöiden merkitys metsäalan hyväksyttävyydelle.

www.metsafoorumi.fi

Kategoria	Prosentti
1	27/12%
2	18/10%
3	6/3%
4	27/10%
5	18/10%
6	2/1%
7	11/5%
8	10/5%
9	10/5%
10	10/5%
11	10/5%

METSÄALAN TULEVAISUUSFOORUMI

Metsäalan arvojen mahdollisuus

Rakentaminen

Metsäalan tulevaisuusfoorumin tulosten valossa keskeisimpiä tulevaisuuden haasteita **elinkeinonäkökuilmasta** ovat:

1-5 vuotta:
"puun saatavuus siitä jalostavalle teollisuudelle"

5-10 vuotta:
"työvoiman saatavuus puun- ja metsäenergian korjuussa"

10-15 vuotta:
"metsiin ja puuhun perustuvien uusien arvoketjujen ja elinkeinojen monipuolistaminen"

Pitkän aikavälin painotus!

www.metsafoorumi.fi

Pöytäkeskustelu

- 1. Mitä esteitä metsien ja puun käytön arvoketjujen monipuolistamiseksi Suomessa on?*
- 2. Mitä minä ja organisaationi voimme tehdä metsien ja puun arvoketjujen monipuolistamiseksi?*